

Драгослав Кочовић

Факултет политичких наука Универзитет у Београду

ПОЛИТИЧКЕ, ЕКОНОМСКЕ И СОЦИЈАЛНЕ ПОСЛЕДИЦЕ ОКУПАЦИЈЕ ЈУЖНЕ СРПСКЕ ПОКРАЈИНЕ КОСОВА И МЕТОХИЈЕ*

Сажетак

У овом раду настојимо да предочимо политичке, економске и социјалне последице окупације јужне српске покрајине Косова и Метохије. Намера је да кроз време и простор, ослањајући се на историјски и антропо-социолошки метод подастремо, искључиво снагом аргумената, да је Космет од искона српска земља, да су Срби на том простору аутохтони народ, а да су Албанци само дошљаци којима је српска држава обезбедила уточиште и спас од физичке пропасти. Као и то да су Србија и српски народ настојали да на основама међуетничке и међурелигијске равноправности интегришу албанску мањину у укупан друштвени развој Србије, поштујући при томе све норме међународног и домаћег права које регулишу питања националних мањина. Преовлађује оцена да ниједна национална мањина није уживала толико права колико је Албанцима гарантовано Уставом Србије. У периоду рушења Друге Југославије сматрали су да је то прилика да терором отму Косово и Метохију. Уз помоћ Нагоа и ЕУ, Албанци су узурпирани 15 процената територије Србије и знатан део привредних капацитета и објеката друштвене делатности и услуга, па чак и приватну имовину, светињу цивилизованог света. Узурпацију настоје да уз помоћ САД-а и Европске Уније претворе у независну и самосталну државу, оправдавајући то наводно вољом већине. Анализом кретања

* Овај рад је настао у оквиру пројекта бр. 179008. који финансира Министарство просвете и науке Републике Србије.

становништва показујемо да албанско становништво никада није било ни аутохтоно ни већинско. Држава Србија, њена материјална и духовна основа вековима негована и развијана у овом делу Србије јасно потврђују да је Космет правно и обичајно неспорно српска земља.

Кључне речи: политика, економија, социјално, Србија, узурпација, Косово и Метохија.

ОТВАРАЊЕ ПРОБЛЕМА

Сасвим је природно да на размеђу два миленијума сагледамо где се налази Српски народ и његова држава и где се у тој држави налазе други народи. У том контексту необично је важно да се разуме прошлост, појми садашњост и бар мало осенчи и наговести наша будућност. У историјском тренутку, промене снага у свету, условиле су да се готово све тешкоће у светској политици свале на леђа Српског народа. Интереси великих сила у савезу са историјском тренутку недораслим вођама република разорили су Другу Југославију и за последицу створили патуљасте државице које се на глобусу и карти света означавају тачком. У свему томе су ни криви ни дужни страдали Срби. И поред јасних међународних норми (декларације, конвенције, резолуције, препоруке) и Повеље УН, Срби су изабрани за жртвовање и стављени на стуб срама. Једини спас су имали, а тако је и данас, у сопственој самоорганизацији (Република Српска), а тамо где се ти покушаји нису одржали (Република Српска крајина) били су убијани и протеривани, па чак и у избегличким колонама били су изложени страдању (што се јасно види из видеозаписа и сведочења очевидаца). У тим турбулентним временима као одговор на осмишљено уништавање и разарање Друге Југославије, руководство Србије и Црне Горе, са својим народом, створили су Трећу Југославију - Савезну Републику Југославију. Таква држава је у почетку одолевала незабележеном притиску, изолацији и уценама, непознатим до сада у историји држава и права. *Народ, окупљен око руководства, успешно је истрајавао и опстао упркос геноцидно-етноцидном-злочиначком настртању Западне Европе и Сједињених држава. Посебно су велики злочини учињени од стране НАТО алијансе српском народу, на разним његовим територијама, и Србији.*

Намера нам је овде, да истакнемо димензије неморала: на једној страни осам милиона становника, а на другој осамсто милиона, колико окупљају чланице НАТО-а, и када том броју додамо

друге земље које су биле вољно или невољно полигон одакле је убијана српска држава и српски народ, слика злочина против Срба се употпуњава. Овде можемо поставити питање: Ко се злочиначки удружио, дали су се САД, З. Европа и још неке земље у форми НАТО злочиначки удружиле да разарају, руше, убијају и перманентно уцењују, или су то Срби удружени сами са собом (народ окупљен око руководства) да бране своју државу и сопствени голи живот на својој од искона земљи? Да ли смо ми или НАТО употребљавали прекомерну силу, тако радо коришћену ратну флоскулу? Одговор на ова питања је јасан сам по себи. Упркос таквој фарсичној флоскули НАТО-а и његових савезника рат је завршен, и Резолуцијом 1244. потврђен суверенитет СР Југославије, а самим тим и Републике Србије. Децидно, јужна српска покрајина Косово и Метохија је суверени и неотуђиви део Србије. Међутим, на питању Косова и Метохије, односно Србије, САД са својим савезницима врше маргинализацију УН, «У томе и почива изузетна релевантност питања Косова и Метохије за будућност међународне политике, с обзиром на то да покушај делегитиминисања СБ УН баш на питању Косова по свему судећи представља симптом дуге и дубље политичке кризе са далекосежним последицама».¹⁾ Сједињене америчке државе своје националне интересе политичком преваром подижу на ниво светских и опште државних интереса из чега извлаче и промовишу став да њихова доминација и управљање је у најбољем интересу света. О томе Богдана Кољевић пише: “Целокупна унутрашња и спољна политика САД, утемељена на идеји националног интереса, и на теоријском и на практичном плану у савременом облику артикулисана је као нарочити вид еклектицизма који почива на *криптошмитијанизму* и покушају његове универзализације у постмодерном кључу. У средишту замисли о криптошмитијанизму налази се идеја о *америчком националном интересу* *via* *глобалном интересу*, тј. о облику национализма са израженим империјалним карактером, истовремено руковођеним мишљењем да његова превласт значи успостављање најбољег могућег света”.²⁾ Упркос евидентним разликама у идентитету САД-а и Западне европе захваљујући сплету историјских околности на примеру КиМ ова два политичка субјекта показују висок степен сагласности. Тако је европска заједница у форми ЕУ прекршила сопствене и међународне норме и са САД признала нелегитимност и нелегалност у проглашавању Косова и Метохије у независну државу Косово. Тиме је Европска

1) Богдана Кољевић, “Косово и Европска унија: питања идентитета и демократије”, *Нова српска политичка мисао*, бр. 1-2, Београд 2008, стр. 21.

2) Исто.

Унија ускратила себи право и могућност да пружи “Европски одговор за европске проблеме”³⁾, и искомпромитовала идеју слободе и једнакости, односно либералних вредности: владавине права, мира, толеранције и плурализма. Транснационални савез (од ЗЗУ-ЧЕА, ЕЕЗ, ЕЗ до ЕУ) са циљем стварања новог идентитета Европе на праву и универзалним вредностима, управо на примеру КиМ одустао је од основних принципа европске културе и политичке традиције. Због тога се с првом Богдана Кољевић пита: «да ли се Европа данас може појавити као ново име за западни субјект и за потрошени и неуспели пројект политичког интернационализма САД, оличеног у савременој верзији постмодерног и прагматичног криптошмитијанизма».⁴⁾

У овом раду настојимо да саопштимо *политичке, економске и социјалне* последице окупације и откидања дела територије, односно покрајине Косова и Метохије, и укажемо на неодрживост перманентног кршења добрих обичаја, међународног и нашег историјског и сваког другог права, те на безобзирност политичког инжењеринга и интервениционистичког прекрајања држава и региона света. Ту опасност поједини аутори виде пре свега, у: «опсецији светског моделирања према једном искључивом културном и политичком обрасцу, а нарочито наметање политике (у виду политичке силе) као свеважећег начела самог живота. Таква регресивна политичка опседнутост не може, а да свуда у свету не изазива растући отпор».⁵⁾ У ту сврху САД са својим савезницима из ЕУ користе мере искључивости (како они називају-санкције) уз апсолутно и безрезервно право на истинитост, тачност, нужност и исправност својих поступака. Када то не даје, за њих жељене резултате, тада прибегавају бруталној сили, бестијално убијају и разарају. Овакви насртаји на суверене државе одвијају се широм света са низом немерљивих последица. Процена је да више од 2,5 милијарди људи у свету трпи америчко насиље сваке врсте. Код нас су зауставили аутономни развој, разводнили енергију народа, потиснули стваралачку иницијативу и наметнули културни образац који је у директном сукобу са вековима недреним и изнедреним вредностима својственим и препознатљивим у *динарском типу човека*.

3) Радмила Накарада, „Европски одговор за европски проблем“, *Нова Српска политичка мисао*, бр. 1-2, Институт за политичке студије, Београд 2008, стр. 7-17.

4) Богдана Кољевић, „Косово и Европска унија: питања идентитета и демократије“, *Нова српска политичка мисао*, бр. 1-2, Београд 2008, стр. 24.

5) Милан Матић, *Српска политичка традиција*, Институт за политичке студије, Београд 1998, стр. 247.

Наша земља је не ретко, кроз историју била суочавана са избором - најчешће ултиматумом - који се сводио на силецијски слоган: *«прихвати или одбаци»!* Скорашњи примери изгледали су овако: 1948. године Совјети су јасно ставили до знања Југославији да није посао наше земље да ширимо идеје народног фронта у свету.⁶⁾ На то је наша администрација узвратила да: «Балкан, поред Совјетског Савеза треба да буде светионик који показује пут правилног решавања националних и социјалних питања».⁷⁾ То је Совјете наљутило и као далекосежну политичку «меру» дају себи за право да нашу земљу прогласе носиоцем ревизионистичког марксизма и недобронамерном у радничком и комунистичком покрету. Мере изолације које је СССР према нашој земљи применио су биле, срећом, готово безначајне по последицама на нашу државу, а интелегентни Никита Хрушчов се врло брзо извинио за учињену грешку. Наш следећи избор је долазио од Запада, али он не гласи узми или остави, већ *«узми или ћеш нестати»:* да безусловно, у сваком погледу предамо нашу земљу њиховим интересима и да прихватимо норме и правила која нам поставе. Одбијање тог захтева узрковало је блокаду наше земље на свим пољима, изолацију какву људски род још није доживео. Незадовољни ефектима 1999. године употребљавају силу и необјављено покрећу рат против наше земље, а по окончању прибегли политичким преварама у тумачењу резолуције 1244 и насилном отимању Јужне српске покрајине Косова и Метохије. Од извињења као што су то својевремено учинили моћни Совјети, нема сада ништа, од накнаде нанете штете у материјалном и људском добру ни помена. Убијање српског народа и српске државе се наставља, најсвежији пример је од 27. јула 2011. године када Нато и Еулеск од административних прелаза успостављају само њима знану државну границу. Скорашњи пример цинизма према Србима и српској држави долази од немачке канцеларке Ангеле Меркел, европске изасланице која је 22. августа 2011. године из Загреба уочи посете Београду поручила: Србија треба да се угледа на Хрватску. Што би рекао покојни председник Слободан Милошевић: то вређа људски ум. Па та Хрватска је у Другом светском рату побила 750 000. Срба, један број Јевреја и Цигана, а изван Хрватске у БиХ усташе Хрвати су убили на хиљаде недужних мирних људи само зато што су Срби. Носиоци су покушаја рушења Друге Југославије 1971. године Маспоком, а током деведесетих година, тачније 1995. године хрватска власт је организовано уз помоћ Запа-

6) Јуриј Сергејевич Павловец, „Албански сиже у развоју Совјетско-Југословенског конфликта и криза југословенско-албанских односа (март 1948-новембар 1948)“, *Политичка ревија*, Институт за политичке студије, бр. 1. Београд 2009, стр. 298.

7) Исто.

да убила на хиљаде недужних Срба цивила, протерала више од 300 000. и узурпирала њихову имовину, једноставно уништила је живот српском народу и од 12% српског становништва у Хрватској свела га на мање од 3%. Ако послушамо Ангелу Меркел и угледамо се на Хрватску морамо брзо пиступити етничком чишћењу и свођењу укупног збира националних мањина испод 3% - наравно, ниједном србину то не пада на памет. Ако је ово било јавно захваљивање Немачке свом савезнику из 1941. до 1945. године, треба одмах да се одредимо према питању: куда иде овај свет, посебно Европа са оваквом Немачком? Организација уједињених нација и Свет безбедности су чврсто у рукама оних Западних сила које нам отимају Покрајину и бестидно на терену мењају надлежности и улогу Кфора, Умника и Еулекса. Органи УН и орган Европске уније делују мимо мандада Савета безбедности и мимо споразума Србије са ЕУ, и од неутралне и миротворне улоге претворили се у инструмент утврђивања «границе» на штету Српске државе. Њихова бестидност и бахатост су дошли до изражаја и 15. септембра 2011. године када су десантом доводили шиптаре, назови полицију и царинике на административну линију.

Несумњиво је да Исток и Запад имају два вредносна система, они су се јасно уочавали и у доба Источног и Западног римског царства. У Византији је негована толеранција, креативни дијалог, а васпитање и образовање су се заснивали на духовним вредностима античког доба: Хомеру, Хесиоду, Сократу, Платону, Аристотелу, и потом хришћанству. То духовно и световно двојство није постојало на Западу, «За разлику од европског суморног и инквизиторског средњег века, у Византији није било нетолеранције у оној мери и на исти начин као на Западу».⁸⁾ Док су се на Истоку окупљали у позоришту, на хиподрому у духовном и физичком надметању без убијања, на Западу су места окупљања биле гладијаторске арене са бестијалним проливањем крви: «У Риму је главни концензус становништва створен око арене, у којој је проливање људске крви било главна атракција...У Грчкој, у исто време, главно окупљање, концензус, постоји око стадиона и спортског надметања, али без проливања људске крви. Хиљаду година после тога, када први крсташи долазе у Византију, у првом крсташком походу, Ана Комнен у Алексијади описује саблазан у очима Византинца од тога што свештена лица са Запада проливају људску крв својим рукама и по-

8) “Култура хеленског језика није имала само један образац, карактеристичан за монотеистичку искључивост. У Византији је увек у мањој или већој мери постојала одређена дихотомија, креативни дијалог и преплитање, интеграција и толеранција између античког наслеђа и хришћанске теорије и праксиса” Бошко И. Бојовић, „Византијска цивилизација и њено културно-историјско наслеђе“, *Српска политичка мисао*, бр. 2. Београд 2009, стр. 152.

сле тога служе мису. Нешто несхватљиво за Византинце».⁹⁾ Вредно је на овом месту подсетити на речи Јована Златоустог, којег цитира А. Guillou: «Римљани имају своје законе, али ми имамо своје. Римски су обичаји без умерености, сурови и иду до проливања крви, али наши су човечни». Природно је да поставимо питање: Где се данас, на Западу или Истоку негује насиље као врхунски инструмент политике заогрнут копреном демократије и људских права? У том контексту: какав је био наш однос кроз историју до данас према албанцима, а какав је њихов према нама? Какав је однос Запада, а какав Истока према интегритету и суверенитету српске државе? То су питања која заслужују одговор, на њега имају право сви: од пастира па до министра, од дадиље па до брижне мајке, од младости па до седих глава. Наравно, то се очекује од свих оних који настоје да на научно методолошкој основи долазе до истине, односно научних судова и закључака, ослобођених од свих идеолошких, етничких, религијских и других предрасуда и заблуда. Одговор на ова питања подастрће нам историјске чињенице које нипошто не смемо да занемаримо, у супротном беспуће и страдање су нам једино широм отворени. Угледни професор Раде Божовић пише: «За многе словенске кругове историја није била учитељица, већ само прилика да се искаже притуљена рајинска страст и подаништво. И све зарад краткотрајних интереса, најчешће личних. За многе Словене историја је била само служба другоме...а како често више верујемо туђим пророцима, још увек постоји нада да ћемо из историје извући, коначно, какву вредну мудрост за будућност».¹⁰⁾ Забрињава докле је стигао кукавичко-рајински менталитет појединих група које делују на јавној сцени Србије и битно утичу на облковање политичке свести и политичке културе Срба, самим тим и на територијални интегритет српске државе. То се очигледно манифестовало на Београдском безбедносном форуму, одржаном 15. септембра 2011. године, када се руски амбасадор Александар Конузин обратио учесницима скупа. Наиме, А. Конузин је оптужио учеснике да не бране интересе своје земље у вези са Косметом, јер нико не поставља питање у вези Српске јужне покрајине «Збуњен сам, Нато, Кфор и Еулекс планирају да доведу косовске царинике на прелазе на северу Косова и тиме прекрше свој мандат, Резолуцију 1244 и одлуку СБ УН из 2008. године, а из публике на ту тему није постављено ни једно једино питање. Зар у овој дворани нема Срба?! Бринете ли за судбину својих сународника». Да зло буде

9) Исто, стр. 150.

10) Раде Божовић, „Национално питање на истоку“ (приказ књиге), *Политичка ревија*, бр. 2. Београд 2009, стр. 321-322.

веће, на такву констанстацију присутни му нису дозволили да даље говори, а средства информисања наступ амбасадора, нама вековима потврђене пријатељске и братске Русије, оценили као не дипломатски.

ПОЛИТИЧКЕ ПОСЛЕДИЦЕ

Допадало нам се то или не, *политка као друштвена делатност свесна и осмишљена усмерава друштво у одређеном правцу*. Изабрани правац је усмерење ка циљу, а он је вредносна категорија, нешто што није а треба да јесте. Постизање циља представља поље политичког живота на коме и у коме делују у већој, или мањој мери сви. Наравно, политичко поље и политички живот условљени су низом фактора, а пре свега историјским токовима, етничком, верском и конфесионалном хетерогеношћу, материјалном основом, људским потенцијалом, природним богатством и др. *Тако се политика јавља у функцији окупљања више људи у циљу стварања и очувања заједнице, односно државе. Дакле, природа политике настаје из бића народа и његових својстава. Политика у себи садржи емоције, мудрост, вештину - интуитивни, сазнајни и практични момент, а све у функцији обликовања друштва. Смицао политике је у разрешавању дилема, спречавању конфликта и отклањању сукоба, одређивању правца и избору циљева. Сложена је колика је људска разлчитост (физичка, умна, религијска и тд.), једноставна онолико колико су људи међусобно слични. У друштву, политички дух проистекао из мноштва идеја обликује се и претаче у правну норму којом се у доброј мери даје тон и боја једној заједници у форми државе. Поред правних норми, живот се заснива и на традицији и обичајима, што све заједно у делу политичког чини вредност политичког система. Ово су углавном константе у свакој организованој политичкој заједници. Варијабле у политичком систему су везане за већи или мањи степен политичких права и слобода у делу: стицања власти и моћи, управљања и владања, изборности и сменљивости, етничке, језичке, полне и имовинске (не)равноправности, веровања и упражњавања вере, информисања, говора, окупљања, договарања и др. Наша земља спада у сам врх земаља света са високим степеном људских права и слобода и у средњовековно доба и у нововековној историји. У средњовековном периоду Србија је била добро уређена феудална држава у политичком, економском и правном погледу.¹¹⁾ У новије доба раз-*

11) Константин Јиречек, *Историја Срба*, том I, Просвета, Београд 1988, стр. 187, 211, 256.

вијана је као парламентарна монархија, а потом као смоуправна социјалистичка држава, да би почетком последње деценије прошлога века напустила самоуправни поредак и прешла на вишепартијски систем и слободно тржиште, у уверењу да тако гради модерну Републику. На концепту оптималног досезања људских права и слобода, српски народ и Србија подизали су устанке, револуције и водили ратове, како би створили и уредили политичко поље слобода, права и суверенитета. У таквом настојању, историјски токови развоја то и потврђују. Срби и српска држава су настојали да освојена права подједнако припадају свима без обзира на верску, језичку, етничку, социјалну (племства, порекла, имовине) или било коју другу различитост. У том погледу, бројни путописци и хроничари бележе гостопримство и предусретљивост на које су наилазили на просторима где су живели и где данас живе Срби. Забележили су, и нама у наслеђе оставили, неке карактеристике српског народа које у суштини чине основу за савремен и мултикултуран развој друштва. Тако, племић Ото Дубислав Пирх, капетан пруске војске у својим записима, путујући кроз Србију 1829. године, пише: «да Срби, упркос свему што се о њима причало, и шта су они сами о себи певали – нису народ ни немаран, ни љут; да су то ратари углавном кротки». Он хвали српску питомост, чистоћу, трезвеност, дисциплину и способност за самоуправу.¹²⁾ Енглески путописац Г.М. Травелијан, говори о солидарности међу Србима, и у своме запису «Поново у посети Србима» 1915. године бележи: «Српски сељак разуме принцип узајамне помоћи можда боље од становника централне и западне Европе који не познајући га настоје да себе сматрају супериорнијим».¹³⁾ Етнолог, етногеограф, антрополог, писац о миграцијама и насељима, Јован Цвијић говори о «особитој структури српске душе, даровите, осећајне, дубоке, која је сва обузета и поседнута тежњом да отме и извојује своје место у свету и да да своју пуну меру и која је најзад, због тих напора и патњи... добила печат сложеније и дубље душе».¹⁴⁾ Ту исту душу описује песник и дипломата Јован Дучић као скромну, побожну и умерену осликавајући је у спектру који чини: складност и хармонија, топлота и доброта, опрезност и пажљивост, љупкост и срдачност, понос и предузимљивост. За Ј. Дучића српска душа је најбољи склад до-

12) Слободан Јовановић, *Из историје и књижевности*, том I, БИГЗ, СКЗ, Београд 1991, стр. 590-592.

13) Јован Цвијић, *Балканско полуострво и јужнословенске земље*, Завод за издавање уџбеника, Београд 1966, стр. 366.

14) Владимир Јовичић, Милорад Петровић, Оља Јовичић, *Косово у свести и надахнућу Српског народа*, Глас подриња Шабац, Нова књига, Београд 1988, стр. 571-572.

бра и најбоље постигнута равнотежа између човекових врлина и мана.

Ослобађање Србије од вековног ропства није било пропраћено прогоном припадника несрпских етничких, религијских и професионалних заједница. Тачно је, да се један број иселио у Босну и Македонију, али не због страха и погрома, већ из очекивања да ће тамо имати статус повлашћених. Наиме, у Србији се настојало стварању и неговању хетерогене заједнице. Такав приступ практикован је и на Косову и Метохији, негован је и у моћној царској средњовековној Србији у којој су живели, у не великом броју, припадници других народа и језичких група који никада, пре окончања Другог светског рата, Србију нису сматрали туђом државом ни српску државу њима наметнутом. На том јужносрпском простору Албанци су доспели из Јужне Италије. Њих је као војнике у малом броју 1043. године довео одметнути византијски командант Георгиос Манијакос. После његове смрти Срби су их прихватили и пружили им уточиште. Обезбедили су им опстанак на обронцима Проклетија. Вековима касније, почели су, да са планина ноћу упадају и пљачкају и поново се враћају у планинске забити, да би тек у XVIII веку кренули да запоседају простор Метохије и простор Косова.¹⁵⁾ Васа Чубриловић нас обавештава да је Србија била без муслиманског становништва на селу, а тек у XVIII веку Турци доводе војнике на српску земљу из Босне и са простора данашње Албаније, односно после 1739. године доводе само у градове јаничаре из поменутих крајева, и они ће бити главни узрочници насиља и немира зеленашећи и читлучећи.¹⁶⁾

Смисао стварања Прве Југославије није био у хегемонији Срба, како је то објашњавала шовинистички настројена пропаганда, над другим народима, већ стварање заједнице и заједничке државе за опште добро, слободе за све који у њој живе. Дакле, идеја српске државе претворила се у идеју јужнословенске државне заједнице једнаких и равноправних. *Са доста тачности можемо рећи да је основна идеја коју су заговарали српски интелектуалци, вође и (не знамо колико искрено) представници других народа била стварање заједничке државе, у којој би се као у каквој згодној посуди претопале различитости, преомишћавале раздобоје, а друштво у целини ослобађало од своје заостале социјалне и сваке друге превазиђене*

15) Миладин Стевановић, *Душаново царство*, Књига комерц, Београд 2001, стр. 182. Константин Јиречек, *Историја Срба*, том I, Просвета, Београд 1988, стр. 216-217, 262. Васа Чубриловић, *Одабрани историјски радови*, Народна књига, Београд 1983, стр. 106. *Мала енциклопедија Просвета*, Просвета, Београд 1986, стр. 43.

16) Васа Чубриловић, *Одабрани историјски радови*, Народна књига, Београд 1983, стр.10, 44, 106, 142, 146.

прошлости. У таквој држави очекивао се политички, економски и социјални просперитет народа, а са друге стране јачање заједничке државе као институционалне форме слободног и трајног културног развоја.

Ослањајући се на историјски метод, јасно се уочавају тешкоће и проблеми у хетерогеној народној заједници каква је наша.¹⁷⁾ Надања и очекивања су увек максимална, и у мрежи успостављања и успостављених односа, неразумевање и конфликти нису непозната појава. Као уосталом, и код других народа и држава. Тако, на једној страни, а то су показали савремени политички токови, неки народи, без обзира на сродност и културну сличност, испољили су интерес да се по сваку цену одвоје од заједничке државе кршећи чак тиме и Устав заједничке земље и разграђивали политички дух заједништва. На простору јужне Србије, упркос политичкој платформи заснованој на идеји заједнице живота и међусобног уважавања на основама културне посебности и културне толеранције, припадници националне мањине деценијама уназад, прикривено или отворено, уништавали су политички систем и политички поредак. Нису се ограничавали само на политичку акцију, већ су уништавали вековно културно стваралаштво српског народа које је у једном делу заштићено од УНЕСК-а као светска баштина и светско добро. *Нигде у свету не постоји код неког народа као код Срба, да на једном малом простору има толико духовног и материјалног добра, а да му се баш на том простору забрањује битисање и уживање у својој духовној и материјалној баштини унутар своје државе.* Управо са тог простора, у више наврата, српски народ је био прогањан. Од тихе, готово невидљиве принуде, а свакодневно упражњаване, на пољу, у њиви, на радном месту, на улици (психолошки притисак) до јавног демонстрирања, оружаног насиља, убијања и прогона.¹⁸⁾ Како су историја и горко искуство показали, прогони се нису завршавали само преко психолошког притиска.

И све ово се дешава у последњем веку, да би кулминирало у последњој деценији XX века када је спас у унутрашњост Србије са Космета нашло готово триста хиљада људи. У центру духовне баштине Срба промовисали су и промовишу политику насиља, отимања, застрашивања, прогона и убијања. *У склопу глобалног светског поретка и промене равнотеже сила 3. Европа и САД су*

17) Миролуб Јевтић, „Political Science and Religion“, *Политикологија религије*, бр.1. Београд 2007, стр. 63- 64.

18) Драги Маликовић, *Качачки покрет на Косову и Метохији од 1918-1924*, Институт за Српску културу Приштина, Лепосавић 2005, стр. 11-297. Михајло Марковић, „Смисао истраживања порекла Албанаца и њиховог ширења по Балкану“, чланак у: *Албанци лажни Илири*, Пешић и синови, Београд 2007, стр. 9 - 13.

нашле свој политички (економски, геостратешки, војни) интерес да разоре политички и државни концепт Срба и српске државе. У таквом настојању крше све међународне норме, а посебно Повељу уједињених Нација. Већ пуну деценију Србија се политички и материјално исцрпљује да у уставно-правни, односно политички, економски и социјални поредак врати 15 процената своје територије. Оваква политичка ситуација изазива политичку напетост у Србији, јер је стање на Космету кључно питање текућег политичког живота Србије, које по своме значају кулминира периодично, посебно у изборним циклусима. У таквој политичкој клими, политичком индукцијом заснованој на ендемском политичком слепилу припадници других етничких заједница налазе политичку инспирацију за самоорганизовање на простору где су углавном сконцентрисани са циљем формализовања своје посебности, па често исказујући тежњу да се припоје тзв. матици или да дођу до «своје» државе. Почело се са политичким странкама са јасним националним предзнаком, потом захтевима за истицање културне посебности до повременог истицања захтева за аутономијом. У прилог политичком усложњавању и отварању простора за конфликте је и неодговорна политика вођа појединих странака (индиректно признање независности КиМ), те политичких првака о некаквом стварању региона и регионалних посебности (сасвим је нешто друго НУТС и НУТСЗ ЕУ). Са становишта реда величина можемо изрећи, верујем, неспоран став: *ни мање државе ни више политичких подела и уситњавања. У оваквом конгломерату политичких и других процеса и односа политика се јавља као инструмент за регулисање државних токова и односа и средство за решавање конфликта и сукоба. Дакле, политика као свесна и организована делатност чини двојство: она артикулише мноштво разичитих интереса, различити интереси воде конфликтима а они сукобима; друга карактеристика да се у тај исти мах политика јавља као инструмент, начин и механизам за разрешавање конфликта и сукоба. Дакле, политика је конфликтан друштвени феномен и миротворни механизам.*

Несумњиво да је питање јужне српске покрајине историјски и са становишта међународног и домаћег права сасвим јасно и неспорно, а са становишта интереса великих сила, дакле са позиције силе и моћи, спорно. У ту сврху се прибегло политичком и војном уцењивању Србије, претњама и наметању нама - Србима неприхватљивог ултиматума о одузимању дела територије и стварању некакве државе по мери Запада. Запрепашћен оваквим настојањем, професор Милан Матић пише: «На прагу трећег миленијума хришћанске цивилизације, заветна српска колевка Косово и Метохија,

поново је, вољом мрачних сила светског зла и разарања, постала поприште споља подстакнутих трибалних страсти и необузданих, дилувијалних и осветничких нагона против српског народа и то у самом срцу његове државности и културе. Чак ни највећа зверства и злочини етноцида против недужних српских грађана и нејачи, ритуална спаљивања и бестијална мучења, окрутни и очигледни акти етничког истребљивања, нису били довољни да зауставе лаж и бешчасће нових ментора светске геополитике, опседнутих нагомиланом мржњом и предрасудама против Србије и српског народа». ¹⁹⁾ Под изговором добрих и пријатељских услуга Запад је прибегавао свему и свачему како би остварио свој циљ: окупљао, наоружавао и припремао терористичке организације са задатком да упадају на југ Србије и чине диверзије и застрашивања; наметнуо посматраче који су покренули раније припремљене и обучене формације да чине побуну против уставно-правног поретка Србије, шире насиље и производе дефетизам код српског народа; хистеричном пропагандом дезинформисао светско јавно мњење, скривајући праве чињенице. А да би показала тзв. демократичност исценирају, тобоже преговоре у Рамбујеу, који су били све друго до једино не преговори. Једноставно, то је био политички ултиматум, којег су не само наши, већ и озбиљни политички аналитичари, правници и државници у свету оценили понижавајућим за Србију и неприхватљивим за било коју независну земљу у свету. Политичким манипулацијама, ефикасну полицијску акцију државе против терориста, плански су албанске терористе представили жртвама светској јавности. У исти мах су оптужили српско руководство да убија недужне цивиле у Рачку (Вокерове инсинуације), и тиме пред светом политички осудили Србију, што је довело до агресије Нато пакта и безразложног девастирања материјалних, природних и људских ресурса. ²⁰⁾ Верујући у политичку искреност Запада актуелно руководство је прихватало и испуњавало све захтеве који би му били постављени. Тако је и данас. Није тешко закључити: *да је земља несумњиво изгубила политичку сувереност и искључиво зависи од интереса и воље промотера новог светског поретка, а меланхолични и безидејни политичари, »европејски« назови интелектуалаци од читаве лезе могућих избора свели су на један: Европска унија или смрт.*

Таква политика је учинила да политичко тржиште у Србији није међусобно повезано са својим различитостима, већ је по-

19) Милан Матић, *Српска политичка традиција*, Институт за политичке студије, Београд 1998, стр. 199.

20) *Документа и докази 24 март-24 април*, Нато злочини у Југославији, Савезно министарство за иностране послове, Београд 1999.

литички фрагментирано уз одсуство кохерентног фактора и језгра око којег би се договором и споразумом путем социјалног дијалога постигао државни консензус.²¹⁾ Креатори политичког живота у Србији се не ослањају на српску политичку традицију, шта више они је одбацују прихватајући оне вредности које су неспојиве са културом срба, самим тим није (политичка традиција) конвергентна политичком концепту који се готово силом намеће нашем народу. На значај уважавања и ослањања на деценијама и вековима недреним политичким вредностима указује професор Милан Матић, наглашавајући да је српска политичка традиција одувек била значајан део културе и духовне баштине српског народа која је у: «дугој и мукотрпној историји српског народа служила као ослонац колективних идентификација и политичких оријентација у борбама за очување српске самобитности и за друштвени напредак у ширем смислу речи».²²⁾ И даље, подсећа овај аутор: «Кадгод би у историји долазило до сагласности и хармоније између изворних осећања и надања народа и настојања његових водећих људи ка правди, слободи, једнакости и врлинама у држави, то је доводило до великог напретка и славе државе и друштва, до обнављања истинске националне политичке формуле и успешног решавања задатака и дилема са којима се народ суочавао на историјским раскршћима. И обратно: кад је у владајућим слојевима нестајало осећања и жеље за поштовањем етичких тежњи и идеала народа и његових изворних колективних идеја, долазило је одмах и до криза и падова у националном животу, па и катастрофалних историјских пораза. Посебно су ту погубни примери злоупотребе и узурпације власти, отуђивања од правде, права и једнакости, грамжење и властохлепље».²³⁾

Полазећи од Косовске битке као историјске чињенице, чији исход - рекло би се - још увек није расплетен, или од косовског мита ствараног у предању и народном песништву Косово је извор надахнућа, витештва, царства, величине, моћи...али је и место страдања, патње, мучеништва и прогона, и како песник каже «на злу месту, у Косову». Наша политичка сцена, за несрећу и делом историјска наука, јесу под притиском интереса Запада који са свим средствима и обећањима настоји да одустанемо од наше традиције, прошлости историјског и природног права, јед-

21) Драгослав Кочовић, „Социјални дијалог“, *Зборник радова*, бр. VI, ФПН, Београд 2004, стр. 189-199.

22) Милан Матић, *Српска политичка традиција*, Институт за политичке студије, Београд 1998, стр. 15.

23) Исто, стр. 136.

ном речју од Косова и Метохије. Намећу нам свест о томе да је Космет изгубљен, да су Албанци староседеоци, а ми дошљаци на њиховим поседима, што у условима одсуства заједништва и јасног државног интереса ствара климу у којој се губи општа оријентација, а вођење државе се у тим условима не заснива на осмишљеној и државно и национално утврђеној политици већ се своди на пуко испуњавање захтева са Запада. *У ваздуху се осећа и лебди политичка опасност од политичке неискрености када је у питању Космет и преговори који се тичу његове судбине - самим тим и судбине срба.* Својевремено је од тога стрепео и Радоје Домановић кога су «пекле политичарске реторске фигуре о Косову и његовим подвижницима, то што им Косово, Милош, Лазар и Југовићи...служе као неискрена патриотска знамења за министарске каријере, за изборне ујдурме и свакојаке трговачке тричарије у којима је Косово тек лажна ћифтијска монета, а уједињење раскомаданог српства само прилика за проширивање тржишта».²⁴⁾ Не може се побећи од чињенице да је Косово надахњивало, мотивисало и покретало не само српски народ већ све Јужне словене. Тако у загребачком Савременнику 1913. године Стеван Галогожа бележи: «Највеће наше књижевнике и уметнике надахнуло је Косово...Сва српска култура, књижевност, умјетност, мисли и жеље – све се то врти око једне речи: Косово».²⁵⁾ Годину дана касније Милош Ђурић истиче да је за њега Косово феникс птица, а Иван Мештровић, у поводу своје изложбе у Лондону каже: «У цијелом југословенском народу, кад се спомене Косово, свакоме прође језа кроз тијело, легне нека дубока туга на срце, а неко узвишено чувство сиђе му у душу, која га спаја са небом. Зато не треба да питате: које је године цар Лазар владао кад је његова војска изгинула и докле му се држава простирала, јер он непрекидно влада у души југословенског народа, а царство његово се распростире докле се распростире његов народ».²⁶⁾ Јован Дучић, у свом првом писму из Грчке, из Делфи пише: «На Косову сам имао толику опсесију слуха да ми се чинило како чујем јако све покличе војника...не само од историјске туге, него од једне стварне галаме, вике, урнебеса људских и животињских гласова».²⁷⁾ Косовски мит је саставни део свести код Срба и органон духовног живота и трајања. О тој посебности српске душе пише

24) Владимир Јовичић, Милорад Петровић, Оља Јовичић, *Косово у свести и надахнућу Српскога народа*, Глас Подриња, Шабац, Нова књига, Београд 1988, стр. 569.

25) Исто.

26) *Антологија југословенске мисли и народног јединства*, Београд 1930, стр. 718-720.

27) Јован Дучић, *Градови и химера*, Октоих, Дучићеве вечери поезије Требиње, Београд 2000, стр. 163-164.

већ поменути Јован Цвијић, тврдећи да су епска песма, косовска легенда и десетерац саставни делови одбране и егзистенцијално питање Срба. Дакле, политички живот код нашег народа представља синтезу наше духовне прошлости, он је неодвојив од чудесног стваралаштва Немањића и чудесних моћи Растка, односно духовника Саве и укупног духовног и културног стваралаштва тога доба. Наиме, основна подлога за политички и укупан живот нашег народа претежно извире из праксе и духа предкосовског и косовског циклуса, и касније српске узвишености (устанци, војевања и на њима створена духовност) односно из, како поједини аутори кажу политичког мита: «У слојевитој структури политичке културе и културе уопште, митови су основна подлога, а прототип политичких митова су тз. оснивачки митови, тј. митови о пореклу и постанку одређене државе и политичке заједнице. Без оснивачких митова ниједна политичка култура није довршена, нити сама држава може бити идеолошки и са становишта уверења њених припадника чвршће утемељена. Познато је, на пример, да недостатак јасно формулисаног оснивачког мита постоје отворени, а по некад и акутни проблеми за стабилност и легитимитет новооснованих држава и за њихову унутрашњу социјалну кохезију».²⁸⁾ *Узалуд је тражити, захтевати и наметати став да у политичком животу и култури срби забораве прошлост. У томе је у ствари културна, у овом случају политичка посебност која нас квалитативно одваја од огољеног егзистенцијализма и сиромашног прагматизма. Зато је политика као друштвени феномен, за нас, она која је ослоњена на прошлост, уважава садашњост, а из оба временско културна корпуса осмишљава будућност. У том триному, ништа мање него колико и код других народа, опстаје, учвршћује и развија се свест о континуитету и историјском постојању Срба и српске државе.* Наравно, српска култура показује висок степен политичког сензибилитета и спремности на сарадњу у свим областима, али је апсолутно неприхватљиво да наша одбрана територијалног интегритета државе се оцењује као неспремност на дијалог и европске и евроатланске интеграције. Шта више, настојање српског народа да очува суверенитет своје државе је у суштини *eo ipso* одбрана европских вредности и европског идентитета, а истовремено је против «савремених облика западне хегемоније».²⁹⁾

28) Милан Матић, *Мит и политика*, Факултет политичких наука, Београд 1998, стр. 103-104.

29) Богдана Кољевић, „Косово и Европска унија: питања идентитета и демократије“, *Нова српска политичка мисао*, бр. 1-2, Београд 2008, стр. 28.

ЕКОНОМСКЕ ПОСЛЕДИЦЕ

Од свога настанка човек је упућен на другог и на свом развојном путу пролазио је углавном кроз форме друштвеног живота хорду, род, племе до државе. У свим овим друштвеним облицима живота ношен инстинктом одржања, а касније свесно и осмишљено трошио је енергију и време да би сакупио, ловио и производио. За нашу тему значајна је улога државе на економском пољу, односно њене активности у организацији производње, одговорност за економске прилике и услове економског живота. Кроз улогу државе у овој области можемо препознати друштвене мотиве и развојну стратегију. Независно од политичких и идеолошких предрасуда, држава увек има кључну улогу у друштвеном, у овом делу у економском развоју. То се може јасно уочити кроз законско регулисање дужине радног дана, висине зарада, цена производа, стопе запошљавања, висине инвестирања, приоритете инвестирања и др. Поред овакве, можемо рећи директне улоге, држава несумњиво у либералнијим економским културама првенствено уређује услове привређивања, одређује стартна економска правила, а остали ток економске ствари препушта слободнијем (мање контролисаном) или потпуно слободном тржишту. Богата традиција и искуство до данас у свету, без разлике на карактер политичког система и својинске облике, упућују на закључак да је држава незаобилазни агенс привређивања.

У нашој земљи држава је такође имала значајну улогу у привредном и укупном друштвеном развоју. На простору КиМ улагана су велика средства у привредне капацитете и привредни развој у целини. У том контексту, инвестирано је у образовање, становање, лечење, исхрану као предуслове за стварање људског ресурса као битног фактора производње. То је била императивна потреба како би се променио традиционални начин живота и млада генерација, првенствено, укључила у систем образовања на свим нивоима, и користила услуге других друштвених делатности. Подизани су значајни привредни капацитети са савременом технологијом, и подстицане привредне гране сагласно географском и природном потенцијалу овог дела Србије. Очекивана резултанта била је органски раст капитала, односно раст производних снага, што значи богатство у вишку вредности, увећању дохотка, расту зарада, увећавању инвестиција. Једном речју, економски развој и на њему подизање животног стандарда и социјалне сигурности. Са позиције политичког поретка, стабилности државе, међуетничких односа

и културног развја очекивао се висок степен социјалне интеграције албанског становништва. Очекиван је преображај од традиционално-патријархалног ка савременом поимању друштва и његовог развоја на основама једнакости и равноправности, односно на темељним принципима датих у пакту политичких, економских и социјалних права и система вредности промовисаним у Организацији уједињених нација и другим међународним организацијама. Полазило се са позиције да је успешан развој државе могућ у условима етничке хетерогености, ако се држава развија не превасходно по својим мерилима, већ по вишим стандардима који владају на светском тржишту. На тај начин се хтела неговати мултиетничност, и постићи наднационална економија која се искључиво валоризује интернационалним мерилима. Својим надлежностима држава је путем пореза као својеврсног начина подруштљавања средстава инвестирала у оне крајеве где је сматрала да треба поспешити и убрзати привредни и општи друштвени развој. У ту сврху располагала је са великим финансијским средствима која су крајем седамдесетих и почетком осамдесетих година износила 30% националног дохотка, такозвани ванбуџетски део.³⁰⁾ Из ових средстава и средстава из иностраних кредита издвајана су запажена средства за развој покрајине Косова и Метхије. На основама ондашњег друштвеног планирања, те по основу Друштвеног плана развоја Друге Југославије било је предвиђено да неразвијене републике треба да остварују привредни раст брже за 25% у поређењу са просечном стопом раста Југославије, док стопа раста на КиМ требала је да износи 60% у односу на просечну стопу раста државе. Извори средстава за бржи развој недовољно развијених република и покрајине КиМ били су двојаки: обавезан зајам за развој недовољно развијених република и КиМ и други, инострани кредити усмеравани за ове потребе република и Покрајине. Од укупних иностраних кредитних средстава за потребе бржег развоја издвајано је 66%. У сврху ефикаснијег обезбеђивања средстава, њиховог пласирања и праћења динамике развоја у неразвијеним деловима државе установљен је Фонд федерације за кредитирање бржег развја привредно недовољно развијених република и Косова. Из овог Фонда у раздобљу између 1975-1980. године инвестирана су средства у висини од 56 милијарди динара по ценама из 1975. године. Поред ових средстава, издвајана су допунска средства из савезног буџета у износу од 0,93% од друштвеног производа, што је у наведеном петогодишњем периоду износило 31 милијарду динара по ценама из 1975. године. Колика су средства издвајана за покрајину КиМ може се сагледати кроз табелу:

30) Љубисав Марковић, *Економија Југославије*, Научна књига, Београд 1979, стр. 379.

Недовољно развијена подручја	- текуће цене - у милионима динара						
	1966-1970	1971	1972	1973	1971-1974	1975	1975
Укупно	8.925,8	1.953,8	4.552,0	4.723,0	5.634,0	8.741,5	25.604,3
БиХ	2.740,1	596,0	1.513,3	1.531,3	1.826,7	2.834,2	8.301,5
Ц. Гора	1.169,3	254,3	540,5	540,5	644,7	1.000,3	2.930,0
Македонија	2.338,4	508,7	980,3	1.080,9	1.289,4	2.000,6	5.859,9
Косово	2.677,7	594,8	1.568,2	1.570,3	1.873,2	2.906,4	8.512,9

Извор: Љубисав Марковић, *Економија Југославије*, Београд 1979 : 393.

Улагања на простор Космета су била пракса још од средње-вековног периода, а настављена су после ослобађања ове области што је признато Србији Лондонским споразумом 1913. године. И у читавом периоду до Резолуције 1244 ОУН, на простору јужне српске покрајине одвијала се жива економска активност, уз перманентну помоћ централне државе и предузећа из унутрашњости Србије. Резултат тога је био да су створени бројни привредни капацитети у индустрији, рударству, пољопривреди, трговини, саобраћају, електропривреди, туризму и тд. Истовремено је развијена област друштвених делатности и услуга у образовању, лечењу, високом школству, социјалном осигурању, збрињавању угрожених категорија и др. На КиМ је велики број предузећа која су резултат инвестиција привредних субјеката из централног дела Србије и из покрајине Војводине. Укупна вредност српске имовине на простору Космета процењује се до 220 милијарди евра. При овим проценама узима се у обзир да Срби тапијски поседује 58,79 одсто територије јужне покрајине, односно 623.700 хектара земље. То је, несумњиво, огроман економски потенцијал који никаквим самопроглашењем не може да се однесе и пренесе у дрге државно правне оквире. Албанци су тренутно узурпирали преко 80% српске земље, и енормано велики део привредних и других капацитета који су настали искључиво инвестицијама Србије и Федерације. На овом простору налазе се велика рудна богатства, посебно стратешких метала: хрома, никла, мангана, молибдена, бора, олова, цинка и др. чија се вредност процењује на 1000 милијарди долара и лигнита на 500 милијарди долара. Претворени лигнит у електричну енергију повећава вредност са 500 на 750 милијарди долара. Несимњиво да је на овом простору сконцентрисано баснословно богатство. Истраживања шездесетих година прошлога века, о чи-

јим сазнањима се данас не говори, показала су да на простору КиМ постоје велике резерве нафте и уранијума. Од великог су значаја чисти водени потенцијали, најчистија изворишта и реке Европе «довољни да питком водом снабдевају цели наш континент, а и све жедне земље Медитерана.... А у времену које ће неумитно брзо доћи, то богатство ће бити *conditio sine qua non* људског опстанка».³¹⁾ У суштини, сва политичка, економска и социјална права су самовољом западних сила, преко самопроглашеног албанског руководства, Србима ускраћена.

СОЦИЈАЛНЕ ПОСЛЕДИЦЕ

Када се говори о социјалним последицама, то неминовно намеће потребу да дамо основне опсервације о становништву, односно популацији у свету, континенту, региону или у једној земљи. При томе, морамо имати у виду да популација није прост збир појединаца. У физичком смислу заиста се ради о укупном броју, али популација је колективитет у којем свака индивидуа са својим карактеристикама даје специфично обележје колективитету, односно укупној популацији (полу, старости, образовању, веровањима, здрављу и др). Оно што је за нашу тему веома важно, јесте да нагласимо да је од значаја структура становништва по веровању, односно религији, миграцијама, прираштају и власништву. У том погледу на простору Косова и Метохије у последњих 150 година уочљиво је да је укупна популација састављена од етничких заједница доминантно од Срба и Албанаца, уз учешће Црногораца и других не тако бројних заједница. С том разилком што се однос ова два народа у погледу присуства и броја у поменутој покрајини временом врло променио, да би у својој несразмери кулминирао крајем последње деценије XX века на штету српског народа, а у корист албанске популације.

Историјски посматрано, вековима, на простору КиМ живели су искључиво Срби уз мало учешће припадника других етничких заједница, које су првенствено сачињавали трговци, рудари, занатлије и један број плаћених најамника у војсци и грађевинарству. Социјални положај Срба произишао је из њихове сталешке, односно класне структуре. Јасна друштвена диференцијација наглашено је уочљива управо на КиМ, јер је тај простор у то време био кључни део државе - њено средиште духовног, материјалног,

31) Михаило Станишић, „Последице митоманије о илирству Албанаца“, у књизи *Албанци - лажни Илири*, уредник Весна Пешић, Пешић и синови, Београд 2007, стр. 27-29.

државног и управног развоја. Верујемо да није сувишно да укратко укажемо на ондашњу структуру друштва коју су сачињавали: племство, себри, меропси и отроци. Племство је горњи слој друштва који у основи води и усмерава друштвени развој, и у суштини је репрезент државе када су у питању билатерални, регионални или мултилатерални односи са осталим државама. Њега су чинили жупани, кнезови, војводе, велика и мала властела и свештенство. У основи племство се развија од сродника владалачке структуре и високих чиновника земље. Племство је живело у релативном изобиљу и раскоши. Репрезент богатства био је краљ (односно цар) који је у поседу имао велика имања: њиве, ливаде, воденице, винограде, велика стада стоке и др. Раскош краљевског живота може се сагледати кроз бројне задужбине које су српски владари подизали, као и кроз велике и вредне поклоне које су уобичајавали да дају за време важнијих светковина и доношења државних одлука. Себри су били слободни људи, али нису били властелинског порекла. Душановим законом било им је забрањено окупљање и збороване. У супротном били су изложени оштрим казнама. Обавезе и дажбине слободних људи које су Законом биле прописане биле су тако велике да су они често добровољно напуштали своју слободу и насељавали се на манастирској земљи, где су постајали зависни људи. Меропси нису били слободни људи, имали су тежак положај јер су живели на туђој земљи и без накнаде радили код господара. Обавезе су им се састојале у орању, копању, обради винограда и сл. Сиромаштво меропха било је велико. Да би се ослободили таквог рада и живота, често су бежали сточарима у планине који су живели у много повољнијем положају. Робови, односно отроци нису били слободни људи и на дну су друштвене лествице. У Србији је било врло мало робова, али је била развијена њихова продаја из Србије у друге земље. Таква пракса је делимично ублажена забраном продаје робова хришћанског порекла нехришћанима. У суштини, робови у Србији никада нису чинили класу, већ су били не тако распрострањен друштвени слој. Јер, ропство никада није попримило, ни приближно, размере као код јужних и југозападних суседа и старих античких цивилизација.

Дакле, померање становништва (вертикална и хоризонтална покретљивост) у средњовековној Србији до друге половине XVIII века односило се на Србе и одвијало се унутар простора Србије. Почети померања албанског становништва јављају се у средњем веку у форми упада са планинских висова Проклетија и пљачке српске имовине. Једном приликом, још у Византијско доба њих је Јован VI Кантакузин (1346-1354) због таквог понашања оштро казнио. Касније им је цар Душан давао земљу југозападно у делу

данашње Албаније да би обрађивали и били порески обвезници. Обитавање албанаца у том периоду према карти коју нам је оставио највећи византолог Георгије Острогорски, било је на приобаљу мора између Драча на северу и Бутринта (град на обали насупрот Крфа) на југу.³²⁾ Тек у XVIII веку Турци их насељавају, чак до данашње Топлице и Косанице, и то искључиво као војнике јаничаре, и то са простора данашње Албаније. Насељавају тако и муслимане из Босне, за своје потребе, првенствено ради очувања царства. Има остатака њиховог насељавања из тога доба и на простору Старога Влаха, односно данашње Рашке области. Несумњиво, да је почетак насељавања албанске популације на простору данашње аутономне покрајине Косова и Метохије везано за турску политичку и војно стратешку праксу спречавања социјалних немира у овом делу турске империје. Поред Албанаца, из истих разлога, насељавали су Черкезе и Татаре из области Кавказа. Овај процес измене етнографске структуре одвија се између 1860. и 1880. године, када су турске власти овом популацијом муслиманске вере населили област Румуније и Бугарске, а потом их насељавали у крајеве Старе планине, Тимока, долине Мораве, Ниша и Космета. Оваква пракса и настојања Турске изазивала су противљења Србије и великих сила.³³⁾ Несумњиво да су политичке активности Турске, ратови и устанци хришћанских народа против Турске, утицали на промену етнографске слике на простору данашње Јужне Србије. Расељавање и насељавање становништва, присилно померање становништва (збег Арсенија III и Арсенија IV), као у осталом и данас, одувек је био начин да поједине државе обезбеде своју доминацију на жељеном простору.³⁴⁾ Према подацима које нам саопштава академик Васа Чубриловић, на простор данашњег Косова и Метохије Турци су населили до 40 хиљада муслимана. Србима су на силу одузимали земљу и додељивали је доведеном становништву. По принципу: све што освоје силом и мачем тиме и управљају: «чија земља тога и господство».³⁵⁾ Ово досељавање нехришћана на српске земље Османско царство вршило је плански, а све у свом интересу и на штету Срба.³⁶⁾ Насељени Арбанаси,

32) Георгије Острогорски, *Историја Византије*, СКЗ, Београд 1959, стр. 480-481.

33) Васа Чубриловић, *Одабрани историјски радови*, Народна књига, Београд 1983, стр. 525, 527, 528.

34) Sultana Aneela, „Islamic Roots of Jihad to Unveil the Truth“, *Политикологија религије*, бр. 1, Београд 2008, стр. 31 - 41.

35) Васа Чубриловић, *Одабрани историјски радови*, Народна књига, Београд 1983, стр. 530.

36) Зоран Јевтовић, „Исламизација и албанизација старе Србије“, *Политикологија религије*, бр. 2. Београд 2007, стр. 158-159.

данашњи Албанци, временом су још у турско доба (1878-1881) настојали да на том простору добију аутономију што им турска власт није дозволила. Те исте тежње показали су одмах по завршетку Првог светског рата у Србији, Краљевини СХС, а касније у Социјалистичкој Југославији. Ношене идејом мултиетничког живота и заједничког развоја Србија, а потом Прва, Друга и Трећа Југославија развијале су међуетничке односе који су вођени идејом добра довеле до формирања области а потом до аутономне покрајине КиМ. Оно што је некада радила Турска, то исто данас раде САД и Европска Унија. Подржавали су убијање и прогон Срба. У периоду Треће Југославије, по окончању злочиначке НАТО агресије и доношења резолуције 1244 САД и ЕУ су подржале и омогућиле прогон око 300 хиљада Срба и узурпацију њихове имовине, манастирске имовине и имовине државе Србије. У области Косова и Метохије, кршећи међународно право, посебно Повељу УН, Западне силе стварају етнички чисту муслиманску државу по оном истом турском принципу: отми и протерај. Са становишта тока историјских догађања, досељено албанско становништво, упркос мирољубивој и веома толерантној међуетничкој и религијској унутрашњој политици Србије (тако је било и у Југославији), Албанци нису показивали спремност на међуетничку и верску толеранцију и сарадњу, већ су, сагласно историјским тренуцима, прикривено или јавно, испољавали спремност ка насилном понашању према неалбанцима, а све у циљу изношења захтева за аутономијом, републиком и најзад засебном државом на простору српске земље. Живот Албанаца одвијао се у великим задругама, а патријархална култура одржала је старе окоштале форме живота који се заснивао на обичају, традицији, племенском устројству и религијској искључивости. Упркос индустријализацији, углавном су остали верни вишегенерацијској породици коју прати висока стопа природног прираштаја каква је била у Западној Европи пре 200 година. Истраживања Института друштвених наука у Београду и резултати Центра за демографска истраживања 1990□1992. године показали су да је код Албанаца у Србији природни прираштај био 23,4%. То је једина етничка заједница у Европи у којој је по подацима Светске банке на КиМ у периоду 2006—2010 наталитет био 19‰, морталитет 7‰, односно природни прираштај по расположивим подацима износи 12‰. У Западној Европи просечан број деце по жени у фертилном периоду (од 15 до 50. год.) износи 1,56 у Србији 1,36 док је код Албанки у Србији 2,3 детета. Захваљујући демографској експлозији, присилном исељавању, убијању и прогону Срба радикално је измењена етничка слика, и Албанци су постали, данас, убедљиво већинско становништво у јужној српској покрајини. Управо на том основу, концентрацији

становништва на једном делу Србије, извлаче закључак да као већинско становништво на том простору имају право на сопствену државност на рачун српске земље и државе. То право Запад не даје Курдима у Турској, народима на Сицилији, Корзици, у Баскији, Шкотској, Ирској, Малвинима и тако редом. Када је у питању Србија и њена земља, то се проглашава изузетком и демократским процесима, док се прогнани и избегли Срби суочавају са великим материјалним и другим социјалним проблемима. У првом реду су за сада нерешиви проблеми становања, запошљавања, слободног одласка на КиМ, располагања имовином у Покрајини. У суштини, они су лишени читавог корпуса права: личних, политичких и социјално економских, права која им припадају по свим документима међународног и домаћег законодавства, а посебно по Декларацији ОУН о правима човека и Конвенцији о правима детета. Србија издваја огромна средства да би обезбедила бар минимум социјалних услова и егзистенције прогнаном становништву. Незаинтересованост, одсуство воље, а и намера великих сила одвија се у правцу спречавања повратка избеглих и расељених на њихова вековна огњишта. Такво понашање практично се остварује преко међународних представника у Покрајини, а и оно мало преосталих Срба у јужном делу Космета живи у гету. Такав пример у новијој историји није забележен у Европи, а тешко да се нешто слично може наћи у свету. Уместо владавине права на сцени је владавина силе, а сила без правде је насилничка. На сцени је предаторска политика и пракса према Србима, српској култури и српској држави. Зато нас Михаило Станишић справом подсећа на речи Елен Елверал, ректорке париске Сорбоне која се пита: шта чини православној цивилизацији «папска подлост и варварство Запада».³⁷⁾

Dragoslav Kocovic

**POLITICAL, ECONOMIC AND SOCIAL
CONSEQUENCES OF THE OCCUPATION
OF THE SOUTH SERBIAN PROVINCE
KOSOVO AND METOHİJA**

Summary

In this work I am trying to present political, economic and social consequences of the occupation of South Serbian province Kosovo and Metohija. The intention is to show, in time and space, relying on histor-

37) Михаило Станишић, „Последице митоманије о илирству Албанаца“, чланак у зборнику *Албанци лажни Илири*, уредник Весна Пешић, Пешић и синови, Београд 2007, стр. 23.

ical and anthropo-sociological methods and using irrefutable arguments that Kosmet is Serbian soil from the earliest beginnings, that the Serbs are autochthonous people there, that the Albanians are immigrants the Serbian state offered shelter to and saved from disaster. Serbia and Serbian people made an effort to integrate the Albanian minority group into complete social development of Serbia, based on inter-ethnic and inter-religious equality respecting all the standards of international and national laws which regulate the issues of ethnic minorities. The conclusion is that no other minority had so many rights as guaranteed to the Albanians by the Serbian Constitution.

It was the opportunity to take by force and terror Kosovo and Metohija in the course of disintegration of The Second Yugoslavia. Helped by Nato and the EU, the Albanians usurped 15 percent of Serbian territory and considerable share of economic capacities and objects of social work and services, even private property which is considered to be sacred in civilised world. They are trying to transform the usurpation, helped by the USA and the EU, into an independent and self-governing state, justifying it as alleged majority volition. Analysing the migration of population we show that the Albanian population has never been autochthonous nor prevailing. The state of Serbia, her material and spiritual foundation, cherished and developed in this part of Serbia clearly confirms Kosmet to be legally and customary undisputedly Serbian soil.

Key words: politics, economy, socially, Serbia, usurpation, Kosovo and Metohija.

ЛИТЕРАТУРА

- Абдулмахди Сахиб Цафар, „Арапско виђење арапских муслимана: покушај расветљавања улоге исламских фундаменталиста“, *Политикологија религије*, бр. 2, Београд 2008.
- Божовић Раде, „Национално питање на истоку“, (приказ књиге), *Политичка ревија*, бр 2, Београд 2009.
- Бојовић Бошко, „Византијска цивилизација и њено културно-историјско наслеђе“, *Српска политичка мисао*, Београд 2009.
- Copley R. Gregory, „Meeting the Burden of statehood: Is Kosovo ready?“, *Политикологија религије*, бр. 1, Београд 2007.
- Copley R. Gregory, „The Road to Peace in the Balkans is Paved with Bad intentions“, *Политикологија религије*, бр. 2, Београд 2007.
- Вукчевић Гојко, *О поријеклу Илира II*, Културно просвјетна заједница Подгорице, Подгорица 1999.
- Дучић Јован, *Градови и химера*, Октоих, Дучићеве вечери поезије Требиње, Београд 2000.

- Документа и докази 24 март - 24 април. *Нато злочини у Југославији*, Савезно министарство за иностране послове, Београд 1999.
- Ђорђевић Владан, *Цар Душан*, том I, II, III, Хрватски штампарски завод, Загреб 1919, 1920.
- Јевтић Миролуб, „Political Science and Religion“, *Политикологија религије*, бр. 1. Београд 2007.
- Јевтовић Зоран, *Исламизација и албанизација старе Србије*, Политикологија религије, бр. 2. Београд 2007.
- Јиречек Константин, *Историја Срба*, том I, Просвета, Београд 1988.
- Јовичић Владимир, Петровић Милорад, Јовичић Оља, *Косово у свести и надању Српског народа*, Глас Подриња, Шабац, Нова књига, Београд 1988.
- Јовановић Милан, *Изборни систем*, Институт за политичке студије, Београд 1997.
- Јовановић Слободан, *Из историје и књижевности*, том I, БИГЗ, СКЗ, Београд 1991.
- Кољевић Богдана, „Косово и Европска унија: питања идентитета и демократије“, *Нова српска политичка мисао*, бр. 1-2, Београд 2008.
- Кочовић Драгослав, „Социјални дијалог“, *Зборник радова*, бр. VI, ФПН, Београд 2004.
- Кочовић Драгослав, „Друштвени развој и социјално-политичке прилике у средњовековној Србији“, *Социјална политика и социјални рад*, бр. IV, ФПН, Београд 1997.
- Маћић Милан, *Мит и политика*, ФПН, Београд 1998.
- Маћић Милан, *Српска политичка традиција*, Институт за политичке студије, Београд 1998.
- Маликовић Драги, *Качачки покрет на Косову и Метохији од 1918-1924*, Институт за Српску културу Приштина, Лепосавић 2005.
- Марковић Михаило, „Смисао истраживања порекла Албанаца и њиховог ширења по Балкану“, чланак у: *Албанци - лажни Илири*, Пешић и синови, Београд 2007.
- Марковић Љубисав, *Економија Југославије*, Научна књига, Београд 1979.
- Накарада Радмила, „Европски одговор за европски проблем“, *Нова Српска политичка мисао*, бр. 1-2, Институт за политичке студије, Београд 2008.
- Новаковић Драган, „Исламска заједница у функцији остваривања албанских националних интереса“, *Политикологија религије*, бр. 1, Београд 2007.
- Новаковић Драган, „Однос Исламске заједнице у социјалистичкој Југославији према издавачкој делатности као модерном начину информисања верника“, *Политикологија религије*, бр. 1, Београд 2008.
- Новаковић Стојан, *Историја и традиција*, СКЗ, Београд 1982.
- Пешић Весна, (ур.) *Албанци - лажни Илири*, Пешић и синови, Београд 2007.
- Павловец Сергејевич Јуриј, „Албански сиже у развоју совјетско-југословенског конфликта и криза југословенско-албанских односа (март 1948-новембар 1948)“, *Политичка ревија*, бр. 1, Београд 2009.
- Потежица Оливер, „Вахабити - придошлице на Балкану“, *Политикологија религије*, бр. 1, Београд 2007.
- Стевановић Миладин, *Душаново царство*, Књига комерц, Београд 2001.

Станишић Михаило, „Последице митоманије о илирству Албанаца“, чланак у: *Албанци - лажни Илири*, Пешић и синови, Београд 2007.

Султана Анеела, „Islamic Roots of Jihad to Unveil the Truth“, *Политикологија религије*, бр. 1, Београд 2008.

Цвијић Јован, *Балканско полуострво и јужнословенске земље*, Завод за издавање уџбеника, Београд 1966.

Чубриловић Васа, *Одабрани историјски радови*, Народна књига, Београд 1983.

Resume

In this paper we tend to show the reader the historical sequence of events in the life of the Serbian people in Kosovo and Metohija, creation and duration of their state, i.e. Serbia. In that context, it is quite natural, in today's turbulent period in the European territory, to particularly point to political, economic and social consequences of the occupation of the southern Serbian Province of Kosovo and Metohija. This issue is very important because Western Europe and the United States of America participated a lot in its entangling. On the other hand, the same actors are dominantly present in its disentangling with the intention, at their own discretion or better to say for their own sake, to tailor the borders and create a new country which has never before existed in the territory in which the Serbian state has existed from time immemorial. Through the prism of politics as a phenomenon in the life of people and organized social communities, and on the basis of empirical and hence exact data which are historically checkable and have been checked, we point to the non-viability of violation of international law as the model of modern way of living and the only possible instrument in bilateral, regional and multilateral relations among countries in the world. We would like to remind that the West itself has given up cherishing those values that it created by dividing the power into legislative, judicial and executive, i.e. *rule of law* as the main characteristic and condition of the open, public and free life of each individual and society as a whole, both within a country and among countries. Right on the example of the southern Serbian Province of Kosovo and Metohija, the USA and Western Europe have found their mutual interest and violating both international and their own legislations, and of course the legislation of Serbia, they recognize an illegal and illegitimate state of a national minority under the name Kosovo at the expense of the Serbian nation and the territory and state which have belonged to it from time immemorial. In this paper we rely on indisputable historical facts which are not respected and taken into account at all under the pressure of self-will of great Western powers. Those historical facts are stated in the paper so that they could be openly shown to the readers and decision-making

subjects, with the intention to eliminate the attitude, imposed by means of propaganda, about the guilt of Serbs and the necessity of tearing 15 percent of the Serbian country off. We especially emphasize the efforts of Serbs, through a long period of time, until today, to involve Albanian people in modern social courses. Those efforts are illustrated by earmarking huge funds for the economic, social and general cultural development of this national minority. This was the way to show the wish for cherishing multiethnicity and accomplish supranational economy which would be evaluated exclusively by means of international standards. Exercising its competence, the state used taxes as a specific way of socialization of means to invest in those regions where it found that it should encourage and speed up the economic and general social development. For that purpose, it managed large funds the amount of which, at the end of the seventies and at the beginning of the eighties, was 30% of the national income, the so-called off-budget portion. Out of these funds and the funds from foreign loans, considerable funds were earmarked for development of the Province of Kosovo and Metohija. On the foundations of the then social planning and in accordance with the Social Plan of Development of the Second Yugoslavia, it was foreseen that the undeveloped republics should realize their economic growth by 25% faster in comparison with the average rate of growth of Yugoslavia, while the growth rate in Kosovo and Metohija should have been 60% in relation to the average growth rate of the country. The sources of funds for faster development of the insufficiently developed republics and the Province of Kosovo and Metohija were dual: compulsory loan for development of the insufficiently developed republics and the Province of Kosovo and Metohija, and the second one, foreign loans directed for these needs of the republics and the Province. Out of the total foreign loans, 66% were earmarked for the needs of faster development. For the purpose of more efficient providing funds, their placing and monitoring dynamics of development in undeveloped parts of the country, the Fund of the Federation for crediting fast development of economically insufficiently developed republics and Kosovo was established. From this Fund, in the period between 1975 and 1980, funds to the amount of 56 billion dinars were invested at the prices from 1975. In addition to these funds, additional funds from the federal budget to the amount of 0.93% of the domestic product were earmarked, which in the mentioned five-year period meant 31 billion dinars at the prices from 1975.

Investment in the territory of Kosovo and Metohija had been practiced even from the mediaeval time and continued after the liberation of this region, which was recognized to Serbia by the Treaty of Lon-

don in 1913. In the entire period until Resolution 1244 UN, there had been a busy economic activity on the territory of the southern Serbian province, with permanent assistance of the central state and enterprises from Serbia proper. The result was that numerous economic capacities were built in industry, mining, agriculture, trade, transportation, electricity production, tourism, etc. At the same time, the area of social affairs and services in education, medical care, higher education, social insurance, sheltering vulnerable categories, etc. was also developed. Those are the institutions and bodies that the USA and Western Europe call parallel structures, which is undoubtedly nonsense. In Kosovo and Metohija there are a large number of enterprises that are the result of investments of economic entities from the central part of Serbia and from the Province of Vojvodina. The total value of Serbian property on the territory of Kosovo and Metohija is estimated to be up to 220 billion euros. These estimations take into account the fact that Serbia possesses, by title deeds, 58.79 percent of the territory of the southern province, i.e. 623,700 hectares of land (the total area of Kosovo and Metohija is 10,609 km). It is, undoubtedly, a huge economic potential which cannot be taken away and transferred to other state and legal frames by any self-proclamation. Albanians are currently usurping over 80% of the Serbian land and an enormously large part of economic and other capacities that were built exclusively by investments from Serbia and the Federation. This territory is abundant in ores, particularly strategic metals: chromium, nickel, manganese, molybdenum, boron, lead, zinc and others, whose value is estimated to be 1000 billion dollars and lignite whose values is estimated to be 500 billion dollars. The lignite transformed into electricity increases the value from 500 to 750 billion dollars. Undoubtedly, fabulous wealth is concentrated in this territory. The research from the sixties of the last century, the findings that are not spoken of nowadays, showed that the territory of Kosovo and Metohija has large reserves of oil and uranium. Clean water potentials, the cleanest sources and rivers of Europe are also of big importance because they are sufficient for supplying our whole continent and all thirsty Mediterranean countries with drinking water. And, in the period which is inevitably coming soon, that wealth will be *conditio sine qua non* of human survival. Essentially, Serbs and the Serbian state are deprived of all political, economic and social rights by the self-will of Western powers through the self-proclaimed Albanian leaders.

* Овај рад је примљен 7. маја 2012. године а прихваћен за штампу на састанку Редакције 5. јуна 2012. године.